

עלון מס' 998

נח

ג' במר חשוון תשפ"ו

ישא ברכה

יוצא ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "יגל יעקב", חולון
בראשות נז"ר עט"ר הרה"ג יוסף מזגרבי שליט"א

מי "דאג" לשיחה
ממתינה...

התיבה של
דורנו!

לאחר שנים שטרח ועסק נח בבניית התיבה במשך מאה ועשרים שנה, מצוהו ה' יתברך, להכניס לתיבה את בעלי החיים השונים, וכמו שכתוב בפרשה: "מכל הבהמה הטהורה שבעה שבעה איש ואשתו, ומן הבהמה אשר לא טהורה היא שניים איש ואשתו. גם מעוף השמים שבעה זכר ונקבה להיות זרע על כל פני הארץ." ולכל רק מי שמתבונן רגע קט, צצה ועולה מאליה השאלה המתבקשת: מפני מה האריכה התורה הקדושה אשר אין בה לא מילה, לא אות ולא תג מיותרים, כל-כך בלשונה? ומה האריכות? היה לכאורה צריך לומר ומן הבהמה הטמאה, אך לא כן כתוב אלא: ומן הבהמה אשר לא טהורה! מספיק היה לומר מילה אחת: הטמאה, אך בפועל כתוב שלוש מילים אשר לא טהורה! והדבר אומר דרשני! ובאמת כבר נתנו חז"ל על כך דעתם וביארו לנו את סוד הדבר: עיקר מהותו והבדלו של האדם משאר בעלי החיים ניכר בכוח דיבורו. על הפסוק בבראשית: "ויהי האדם לנפש חיה", מתרגם אונקלוס: לרוח ממללא... כוח הדיבור מהווה ביטוי למהותו הפנימית של האדם, ומעתה על האדם לשקול בפלס המאזניים כל דיבור המוציא מפיו הן לטוב הן למוטב. וכל דיבור ודיבור יכול האדם לבנות עולמות רוחניים טמירים ונשגבים וכנגד להחריב, להרוס ולהשמיד. תורתנו נמנעת מלכתוב את המילה טמאה וכותבת: "אשר לא טהורה", ובכדי להשריש בקירבנו לדבר בלשון נקיה, צחה וזכה. וממילא ילמד האדם בקל וחומר שעליו להימנע מדברי גנאי ונבלות הפה. ומעשה היה בכמה נשים ששחו ביניהן ואחת הנשים עוררה ושאלה: מה יהיה בעת פקודה, שיצטרכו ליתן דין וחשבון לפני יודע כל תעלומה?! וחברתה ענתה לעומתה בקלות הדעת: מה הבעיה אעשה את עצמי אילמת ולא אענה אף מילה! ולא עברו ימים מועטים עד שאותה אישה אכן הפכה לאילמת, ועתה לא היה זה מצחיק כלל ועיקר. אחים יקרים, בדורינו כאשר לצערנו הרב יצר הרע מצא לו שיטה מיוחדת במינה, להרבות ולהוסיף דיבורים בעולם, מבטיח הוא שיחות חינם, והנחות יוצאות מהכלל, פועל הוא ללא ליאות, שנוכל לדבר "חופשי" בלי דאגות "למזומנים", סוף סוף הוא פיתח גם את שיטת התשלומים... יגע הוא ומצא שאכן שווה להשקיע ולהוסיף פלאפונים בעולם, שהרי יש קונה עולמו בשעה אחת... ואף אם חלילה מתקשר האדם וישנה שיחה ממתינה והאיש המבוקש כבר מדבר עם "דג" אחר שלכד היצר הרע ברישתו, אף לכך לא פסק הוא מלדאוג, ישנה ברוך ה' שיחה ממתינה... וממילא אין ייאוש בעולם כלל... ומעתה לא נותר אלא לעורר בקירבנו האם חוסכים אנו מחד בדמים (כספים), אך יתכן שחלילה מאידך גיסא עוסקים אנו ב"שפיכות דמים". האם דיברנו נקי מלשון הרע ורכילות או שמה פעמים ישנם מעט פיקשושים... כל נישכח שהעולם הזה עראי וחולף, אך קירות ביתו ו"טלפון" יעידו עליו לעתיד לבוא. נקדש ונשמור היטב את אימרי פינו, ונזכה שתפילותינו, ברכותינו ובקשותינו לחזות בנועם ה' ובביאת הגואל, יתקיימו בימינו - אמן.

ישנו פסוק בפרשתנו שעלינו לתת עליו דעתנו: "ויבוא נח ובניו ואשתו ונשי בניו איתו אל התיבה מפני מי המבול". מדוע תורתנו הקדושה צריכה לכתוב ולבאר שבאו אל התיבה בגלל "מי המבול", הרי ברור ומוכן מאליה שאלולי מי המבול לא היו נכנסים לתיבה?! וביאר ב"מעם לוועז", שיש המפרשים שפסוק זה בא להודיע שיבחו של נח, שאלו היה זה איש אחר, מיד כשהיה הגשם מתחיל לרדת היה נכנס לתיבה ומציל את עורו, ולא היה נותן דעתו לראות דבר זולתו, ובפרט שטרח ועמל במשך מאה ועשרים שנה לעורר לב בני האדם לחזור בתשובה, ואף אזהרותיו החוזרות ונשנות על המבול הקרב ובא, היה די בהם לצאת ידי חובה! אבל נח לגודל רחמיו ואהבת הבריות שקיננה בקירבו, לא היה לו לב לעשות כן. ולכן אף שבאותם שבעת הימים ירדו הרבה גשמים, לא אמר נואש, והיה הולך נח ומבקש לחזור בתשובה, וכשגם "סמינר" זה לא זכה להענות בקהל, נכנס בלב כבד ובלית ברירה אל התיבה! אחים אהובים, אף בדורינו משתוללת הסערה ומבול כבד ניטח ארצה, מבול של כפירה, של פריצות, עזות פנים ושפיכות דמים. אך התקווה לא אפסה, גם "תיבות נח" השאיר לנו הבורא יתברך לפליטה. אלו הם בתי כנסיות ובתי מדרשות, המחזירים בקרב לב האדם את אור התורה והיראה, אור זכות המידות ואהבת הבריות, ואם אכן זכינו להיות מחובשי ספסלי בית המדרש, כל נישכח שצריך גם את "נח" שיצא ויפעל, יעורר וידאג שעוד יהודי יכנס לתיבה, עוד יהודי ישאר לפליטה ויזכה לטעום מנועם צוף התורה הקדושה!!! פעמים שבטלפון אחד ובכמה מילים אפשר להציל דורות ישרים ומבורכים, אז בואו ונתחיל...

זמני כניסת ויציאת השבת

שם	ת"א	י.ם	ח.ס	כ"ש
כניסת שבת	17:39	17:41	17:40	17:41
יציאת שבת	18:29	18:31	18:29	18:31
הכנסת	19:06	19:09	19:06	19:09

הפטרת השבוע

הפטרה: רני עקרה (ישעיהו נד, א-י)

סיפור לשבת

בפרשתנו מסופר על המבול שהציף את העולם ומחה את היקום. וחז"ל אמרו, שכל הימים שמתושלח חי, לא בא המבול בגלל צדקתו, ואף בימי אבול לא בא, רק לאחר מכן באה הרעה. מעשה דומה, אף כי בקנה מידה מקומי, אירע לפני כשמונים שנה, בבגדד שבבבל. בגדד היתה עיר מלאה חכמים וסופרים, בהנהגתו של פאר הדור והדרו, **רבינו הבן איש חי זצ"ל**. אחד מגדולי החכמים היה **הגאון הקדוש רבי שמעון אגסי**, בן למשפחה אמידה שנפשו חשקה בתורה, והוא שם לילות כימים ב"מדרש זילכה" כשהוא הוגה בתורת הנגלה ובתורת הנסתר, וזכה לקירבתו האמיצה של גאון ישראל, רבינו הבן איש חי, שכתב עליו: "הרב הכולל, סובר הרזים". בשלהי שנת תרפ"ט התבקש רבינו הבן איש חי בישיבה של מעלה ותלמידו - רעו רבי שמעון אגסי ספד לו מספר תמרורים. רבי שמעון, שזכה להערכה והערצה עקב גדולתו בתורת הנסתר, עמד בראש הקהילה והמאבקיה לשמירת חומת הדת בפני המתפרצים והפוקרים שביקשו לקרקע יסודות החינוך הטהור והקפדת המצוות. כעבור חמש שנים, בשנת תרע"ד, השיב גם הוא את נשמתו הזכה לבוראה. והגאון הקדוש רבי יהודה פתיא זצ"ל, מגדולי מקובלי בבל, כתב בהקדמת ספרו "בית לחם יהודה": "בעירנו בגדד היו לנו שני כרובי זהב הסוככים על העיר מבית ומחוץ. והמה אשר היו לנו לחומה ולמחסה ביום זעם. הראשון בקודש צדיק יסוד עולם החכם רבי יוסף חיים בר חכם רבי אליהו זצוק"ל (הבן איש חי), ושני בקודש הרב הגאון החכם רבי שמעון אגסי זצוק"ל, מחבר ספר "בני אהרן" על שער הגלגולים... ומפטייתם והלאה מצאנו רבות רעות וצרות, והיו הצרות דוחקות זו את זו... גם מן השמים נלחמו, כי בליל י"ג כסלו תרע"ה הציפו מי החידקל מרוב גשמים ופרצו גדרי הנהר... ותהי צעקה גדולה בכל העיר... וגאו המים והציפו גליהם שליש העיר, וכמה בני אדם היו בתיהם - קבריהם... למה מצאתנו כל זאת תיכף ומיד בזמן סילוקם של הצדיקים הנזכרים, אם לא להודיע לנו שזכות חכמת האמת שהיו עוסקים בה הם אשר היו עומדים למגן וצנינה, ובעצם כוחם ואונם היו דוחים את הגזירות!"

"עולם חסד יבנה", אמר הכתוב. אין קיום לעולם ללא חסד, ודור המבול יוכיח. דור הממלא את הארץ חסד, גזור על עצמו הכחדה. והתנאי להצלתו של נח - עשיית חסד בלא גבול עם כל בעלי החיים שבעולם, הכלואים עימו בתיבה. אומה אחת היא "עם הנחש" - כי מידתם היא "רחמנים, ביישנים, גומלי חסדים". החסד הוא ערובה לחיים! פעם פרצה בג'רברא מגיפה, לא עלינו. הדירו הכל רגליהם והסתגרו בבתיהם, יצא לגיחות קצרות לקניית מזון, שמחירו האמיר פלאים. היה שם רבי יהודאני כהם זצ"ל, שזכה לשני שולחנות, תורה וגדולה גם יחד. חשב: המון העם העמל לפרנסתו, ודאי חסך לעת אשר כזאת. אבל חכמי העיר, שפרנסתם בצמצום, ובמקום לחסוך מעות מקדישים הם עיתותם לצבור מצוות ולשקוד על תלמודם - מה יעשו עתה, כאשר ננעלו דלתות הפרנסה, ואין להם קרן חסכון? מה עשה, מילא כד חרס בדינרי זהב והלך אל **הגאון רבי מעתוק חדאד זצ"ל**. אמר לו כממתיק סוד: "המגיפה משתוללת, ומי בטוח בחייו. על כן החלטתי להפקיד את כספי במקום נאמן. קח נא את אוצרי - אבל בתנאי אחד, שאם תצטרך ממנו תשתמש בו, אף בכולו. וכשירחיך לך ה' תחזירו לי, ואם לאו הרי זו מחילה גמורה מעכשיו." שמח הרב עד מאוד, וכלכל את ביתו כל תקופת ההסגר, עד שהמגיפה נעצרה. כשיצא מן ההסגר, פגש בחבריו, הגאונים רבי שאול הכהן זצ"ל, ועוד. שאלם "כיצד התפרנסתם בעת ההסגר?" ענו כולם ואמרו: "לאושרנו, בא רבי יהודאני והפקיד בידנו את חסכונו... והוברר, שחילקם בין כל הרבנים והצילם בעת רעה!..."

(מעין השבוע)

מטעמים לשבת חידושים לפרשת השבוע

"את האלוקים התהלך נח" (ו',ט')

כתב מרן החיד"א זצ"ל: "לפי פשוטו, היה מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל במורה נבוכים, והביאו מור"ם (הרמ"א) ז"ל בהגה"ה, שהוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כמו שהוא לפני מלך גדול וכו', עיין שם, וזה שאמר הכתוב "את האלוקים התהלך נח". כי תמיד היה מצויר בדעתו שהוא עומד לפני ה'. ועוד, ירא היה מפני מידת הדין, הרמוזה בשם 'אלוקים', ולא חטא".

(מעין השבוע)

"אלה תולדות נח איש צדיק" (ו',ט')

כתב בספר "בית יעקב": היהודי הקדוש מפשיסחה היה אומר: כל אדם רגיל לטעון, כי איננו עמל ויגע אלא בשביל בניו, שיגדלו ויהיו יהודים טובים ובני תורה. כאשר הבנים הללו מתבגרים, שוב אינם נותנים דעתם על עצמם וטוענים אף הם כי כל עמלם ויגיעם אינו אלא בשביל בניהם. אי לזאת, כבר הייתי תאב לראות את הבן הראוי לשמו... לפיכך אמר הכתוב: "אלה תולדות נח, נח" - נח לא הזניח את עצמו, כדי לפעול רק בשביל בניו, כי אם ראה גם את עצמו כבן ושקד על עליית עצמו. הוא אשר היה הבן הראוי לשמו, אשר הבין כי גם עליו מוטלת החובה לעבוד את האלוקים. וזהו פירושם של הדברים: "תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים" - הצדיקים רואים במעשיהם הטובים כאילו הם בניהם...

(מענה של תורה)

"תמים היה בדורותיו, את האלוקים התהלך נח" (ו',ט')

תמים, היינו מושלם ועקבי. ופירש הרב בעלי ברית אברם זצ"ל: אלו המבקשים למצוא חן בעיני זולתם, מחליפים בכל עת את אורחותיהם ואת עקרונותיהם. כשמפלגה פלונית בשלטון הם דוגלים בשיטתה, וכשאחרת תופסת את מקומה הם דבקים בדרכה. כשהאופנה היא כזו, הם מתהדרים בה. כשהיא מתחלפת, הם משנים טעמים, כזיקית. אבל נח חי שש מאות שנה עד למבול, ועיניו ראו דור ושניים, אופנות התחלפו, שליטים קמו ונפלו, תיאוריות הומצאו והתנפצו - והוא הלך בדרך אחת, ישרה, עיקבית. תמים - מתחילתו ועד סופו. ומדוע? כי את האלוקים התהלך נח, והכתוב אומר: "אני ה' לא שנית", לא השתנית. הוא דורש אותן דרישות ותובע אותן תביעות, והדת אינה משתנה לפי האופנה ורוח הזמן, נצחית היא!

(מעין השבוע)

"ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת" (ו',י')

כתב בספר "מעש"ת": בפסוק שלפני זה כתוב אלה תולדות נח וכו', והסבירו המפרשים את סמיכות הפסוקים בדרך זו: אלה הם מעשיו הטובים ("תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים" - רש"י) של נח, אשר לימד והשריש אצלו ואצל אחרים את שלשת הדברים הללו: את "שם" - לזכור תמיד את שם האלוקים. את "חם" - לקיים כל מצווה בחום ובהתלהבות. ואת "יפת" - לעשות אך ורק מעשים שהם "תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם"...

(תורת הפרשה)

עת ללמוד ועת לשחק?

הגאון רבי שמואל זאב הלוי ראטה, ראב"ד דקהל מחזיקי הדת בארץ ישראל, ענה למנהל רוחני דשיבת בעלזא בלונדון, על שאלתו אם מותר לנסוע עם ילדי התלמוד תורה לגן החיות: "מה שהולכים למה שנקרא בזמננו 'גן החיות', אינו דומה לאצטדיון, כי החיות משומרים היטב, ואין סכנת נפשות, וגם אין שם כלל עניין ליצנות, רק לראות ולהכיר בריות של הקב"ה, הגם כי גם אני בעצמי לא הלכתי מעודי עד היום הזה לגן חיות, אבל שמעתי שכמה גדולים וטובים הלכו לראות". "הרבה ילדים גדולים אינם יודעים כלל איך נעשה חלב, וגם במיני עופות אינו מכיר רק את התרנגול מה'כפרות', וזה לא נכון, כי מקרא מלא דיבר הכתוב, (משלי וז), 'לך אל הנמלה עצל, ראה דרכיה וחכם', וכן בכל הבריות ישנן חכמות גדולות, כגון הדבורים בעשיית הדבש, ולא ימלט שלא יהיה לא איזה עניין בלימוד מאיזה חיה שהיא, ועל כל פנים ידע מה הוא חיה ומה הוא בהמה, עוף ודגים, ולדעת ספר החינוך (מצוה קנ"ג וקנ"ה) יש מצוה להבדיל בין טהורות לטמאות, וכן איתא במסכת ראש השנה (דף לא.), שברא עופות ודגים לשבח לשמו, ופירש רש"י: 'כשאדם רואה עופות משונים זה מזה, נותן שבח למי שבראם'. מסיים הגרש"ז ראטה: 'אף שאין מבטלים תינוקות של בית רבן אפילו לבניין בית המקדש, אבל עניין זה אדרבה להוסיף להם חשקות התורה, על ידי שמהנים אותם באיזה דבר המושך ליבם, ופעמים שביטולה של תורה זהו קיומה, רק צריך לברור זמן שלא יבוא לעיניהם הסתכלות בנשים וכדומה'. ואכן בדורינו כאשר מיום ליום נפרצים הגדרות ומאידך יש חוב לגדור ולעמוד בפרץ, יש לתת את הדעת לאפשר לילדים לחילופין לשחק ולפרוק את מרצם בהיתר. והחכם עיניו בראשו לתת לכל ילד וילד לשחרר מתחיו בדרכים הראויות לירא ה', ומן השמים יסייעונו שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה.

החיים מלאים אכזבות?

בספר "כצאת השמש בגבורתו", הביא מעשה ברבי אלחנן וסרמן הי"ד שכששהה בארצות הברית, דרש באחד מבתי הכנסת אחר קבלת שבת קרוב לשעה, ותיאר את המצב הקשה בו שרויה ישיבתו. הוא הציע שהנדבנים יקבלו על עצמם לממן את כלכלת הישיבה, מי למשך שבוע שלם בתרומת שמונים דולר, ומי שאין ידו משגת יתרום לפחות אחד עשרה דולר ועוד ארבעים ושלושה סנט דמי כלכלת הישיבה ליום אחד. הנודב סכומים אלו הרי שרכש לעצמו זכות של לימוד תורה רבתי של שבוע או יום, מפי מאות תלמידים הממיתים עצמם ב"אוהל תורה" דברנוביץ, וכל הזכות באותו שבוע יזקף על חשבוננו. עצתו הייתה גלים בקרב המתפללים. אך דא עקא, עוד לא סיים דבריו, נכנס ה"ראבי" התקרב לדוכן וביקש להשמיע דברי סיום. כרבע שעה דיבר לא לעניין, טישטש וצינן את ההתלהבות, וברוב טיפשותו סיים ואמר: כל דולר שיתרמו למען הישיבה, קדוש הוא, ואפילו דולר אחד בלבד... במקום שמונים דולר שדיבר רבי אלחנן, הפליג הוא בחשיבותו של דולר אחד... (רב זה מטיפוס אמריקני, היה "חס" על ממונם של מתפללי הגבירים...) בהשפעתו תרם הקהל סכום אפסי של דולרים בודדים, ומה שהצליח בבתי כנסת אחרים לאסוף בכל אחד לפחות אלף דולר, הסתכם שם בפחות ממאה וחמישים דולר. לאחר סעודת ליל שבת קודש, בא ה"רב" עם עוד נכבדים לבקר את רבי אלחנן באכסנייתו, התנצל ואמר: מן הסתם הרבי מתרעם עלי בגלל המגבית הזעומה. אולם רבי אלחנן לא נטר לו קפיצה והחזיר לו בפנים מסבירות: "תרעומת, בשל מה?". אך היות והלה פגע בלחם של מאות לומדי תורה, פסק לו את פסוקו בצורה יפה, וכה אמר: מחר בבוקר יקראו בתורה: "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה". הבה נתאר לעצמנו, עומדים לבנות את המשכן, ומשמים נקרא בצלאל לעשותו. הנה הולך לו משה רבינו ברחוב, פוגש ביהודי ושואל: צריך להקים משכן, אולי שמך "בצלאל בן אורי"? לא - משיב האיש, אנוכי ראובן בן יעקב. ממשיך משה בדרכו ופוגש ביהודי אחר ושואל שנית: צריך משכן, אולי שמך בצלאל בן אורי? לא - מחזיר הלה, אנוכי שמעון בן יעקב. האם יעלה על הדעת שמשה רבינו יתרעם על היהודי הראשון והשני, למה לא נקראו בשם "בצלאל בן אורי", ומדוע לא יקמו את המשכן? פשיטא שלא, כי מה בידם לעשות אם לא נבחרו משמים להקמת המשכן כי אם בצלאל דוקא! כאן סיים רבי אלחנן את תוכחתו המשווה בשמן לאותו רב שהתנכל לו: מה מקום יש לי להתרעם עליכם, אם בית הכנסת שלכם לא זכה להימנות עם מחזיקי התורה בדורינו, אם אין לכם הזכיה לתמוך במשכן העדות? יכולת רבי אלחנן וסרמן וצ"ל להתמודד בשעת אכזבה גדולה, מהווה לימוד חשוב עבורנו בנישואין. החיים מלאים באכזבות ומשברים ויש ללמוד לקבלם בחיוב ולפתח סבלנות וכוח מרובים כדי שיהיה אפשר להתמודד עימם. וכאשר אנו נתמודד, הרי שנהפוך את האכזבות להצלחות ונעשה מהלימוד לימודה, ונוכל להנות מהחיים בצל האמונה, ולה' הישועה.

עשה לך רב

שו"ת ממז"ר הרה"צ
הרב יוסף מונרבי שליט"א

❖ **אם שכח לומר "מודה אני" ונזכר לאחר התפילה, האם שייך להשלים זאת?**

אינו צריך כיון שכבר ברח ברכות השחר והודה לה' שהחזיר לו את נשמתו בברכת המחזיר נשמות. אך בלשונו ובשפתו יכול להודות לה' בכל עת ובכל מצב.

❖ **האם אומרים "מודה אני" גם לאחר שנת צהריים?**

לא נהגו.

❖ **מדוע עוצמים עיניים בקריאת שמע?**

ומהר"ם חאגי"ז במשנת חכמים כתב שיש בזה רמז שהרי פסוק של שמע ישראל רומז על אחדות ה' והאמונה בו יתברך ולכן עוצמים עיניים ללמדנו שהאמונה בו צריכים להיות בעיניים עצומות.

❖ **מה הטעם לכיסוי העיניים ביד ימין דווקא בשעת אמירת פסוק ראשון של קריאת שמע?**

הימין חשובה והיא קודמת בכל דבר.

עדות מזרח לנוסח אשכנז או ספרד וכיו"ב?

חלילה! כבר כתב מרן החיד"א זיע"א שתפילת הספרדים נכנסת דרך כל י"ב השערים ואילו תפילת האשכנזים נכנסת דרך שער אחד וכמה טרח הגה"ק הנועם אלימלך זיע"א להחזיר תפילה בנוסח "ספרד" שקרוב לנוסח עדות המזרח מפני שבונה בשמים עליותיו.

❖ **המתפלל בבית כנסת שמתפללים בו בנוסח שונה משלו, אם יתפלל בנוסח של ביהכ"ס או בנוסח שנהגו בו אבותיו?**

לא ישנה ממנהג אבותיו ויעשה זאת בצנעא ואין בזה משום לא לתגודדו.

❖ **האם אישה צריכה להשתדל שיהיו תפילותיה בבית הכנסת עם הציבור?**

נהגו בזה נשים צדקניות בדור הקודם והיה הדבר בזמן עלות השחר לאחר שקמו מבעוד לילה כמו שכתוב בפרק אשת חיל ואפו לחם לצורך הבעל והילדים. ובימינו אין לנהוג כן מכמה טעמים.

❖ **מי שהפיל תפילין של חברו, מי צריך לצום,**

זה שהפיל או בעל התפילין?

מי שהפיל.

❖ **אישה השומעת גבר המברך "שלא עשני אישה" האם חייבת לענות אמן?**

תענה ככל הברכות.

❖ **האם עיוור צריך לברך "פוקח עיוורים"?**

שמעתי ממרן הראש"ל הגר"ע יוסף וצ"ל בשיעור (משנת תשמ"ו) שטוב שלא יברך ואם שואל כך יורו לו אלא אם כן יפגע ויצטער שאין מזניחין אותו שיש לו על מה לסמוך.

❖ **האם נכה צריך לברך "זוקק כפופים"?**

מברך על מנהגו של עולם.

❖ **אם בעת אמירת "למנצח בנגינות" שלפני "ברוך שאמר" לא הסתכל בצורת המנורה, האם מותר לחזור ולאומרו שנית?**

אינו צריך.

❖ **אם אפשר להחליף את נוסח התפילה מנוסח**

אל תקרי הליכות אלא הלכות

✦ אין משחים בבית המדרש אלא בדברי תורה, ואפילו מי שנתעטש אין אומרים לו "רפואה" ("לבריאות") בבית המדרש. ויש אומרים שבזמן הזה שאין נזהרים כל כך בשיחה בבית המדרש, רשאים לומר רפואה למי שנתעטש. ומכל מקום ראוי ונכון להחמיר בזה.

✦ תלמידים קטנים שרוצים ללמד שפה אחרת בבית הכנסת, אחר סיום לימוד השיעורים בלימודי קודש, כדי למנוע מהם ללכת שפה זו בבתי ספר חילוניים שיושבים שם בתערובת בנים ובנות יחדיו, יש להקל להם ללמוד שפה זו בבית הכנסת, וגם על ידי כך נמנעים מביטול תורה על ידי ההליכה והחזרה מבית הכנסת לבית הספר. ומכל מקום לכתחילה עדיף יותר להשתדל לייחד כיתה ללימוד מחוץ לבית הכנסת במקום הסמוך והקרוב לשם, כדי ללמד שם לימודי חול.

✦ מותר למסור שיעור לנשים בבית הכנסת, באופן שקובעים שעה מסוימת לנשים בשעה שאין במקום אנשים, ומלבד שיבוא לשם בבגדי צניעות, כיאה למקום הקדוש. אבל אסור ללמד נשים ריקמה וכדומה בתוך בית הכנסת.

(הבית היהודי-חלק ז')

השכינה, ועוד תיגדל הרעה בזה שהוא מכשיל את הרבים בעוונות החמורים הנ"ל. על כן הירא וחרד לדבר ה', ישים תמיד עיניו וליבו לזה שלא לדבר שום דברים בטלים, והמקום יהיה מיוחד לתורה ותפילה.

✦ המדבר שיחה חולין בבית הכנסת, טוב לא שלא יבוא כל עיקר כי הוא חוטא ומחטיא. ויש לגעור במי ששח שיחת חולין בבית הכנסת. האר"י הקדוש היה נזהר בתכלית הזהירות שלא לדבר כלל בבית הכנסת אפילו שלא בשעת התפילה, וכמעט שאפילו בדברי מוסר ותוכחות ותשובה לא היה רוצה לדבר, כדי שלא ימשך מזה איזה דיבור של חול.

✦ בשבת קודש יש איסור נוסף שאסורה שיחת חולין אפילו לצורך בית הכנסת, מפני שאינו דומה השראת השכינה השורה בבית הכנסת בשבת להשראה בחול.

✦ יש שחים שיחת ילדים עם הילדים או שחים זה עם זה ענייני פרנסה או משא ומתן, אף על פי שאין דברים אלו בכלל דברים בטלים, אסור לשוח בהם בבית הכנסת.

✦ בית הכנסת ובית המדרש נקרא מקדש מעט, שכתוב (יחזקאל יא, טז) "ואהי להם למקדש מעט" - אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. וכתבו הפוסקים שמצות לירא מן המקדש נוהגת בבית הכנסת ובבית המדרש מהתורה, ולכן ראוי להיזהר בכבודם ולשבת שם באימה וביראה.

✦ בתי כנסיות ובתי מדרשות - אין נוהגים בהם קלות ראש כגון שחוק והיתול ושיחה בטלה, ואין אוכלים ושותים בהם ולא מתקשטים בהם ולא מטיילים בהם, ולא נכנסים בהם מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים.

✦ אותם הנוהגים בבית הכנסת ובבית המדרש שחוק וקלות ראש, עליהם נאמר: "מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי". ובזה הקדוש הפליג בעונשם ואמר, שהמדבר בבית הכנסת דברים בטלים אין לא חלק באלוקי ישראל.

✦ אסור לשוחח בבית הכנסת אפילו שיחה שהיא לצורך פרנסה, ובפרט שיחה שהיא בטלה לגמרי. ובכל שכן שיש להיזהר מדיבורים אסורים, כגון לשון הרע וריביות ומחלוקת וקטטות, כי מלבד שהם עוונות חמורים מאוד, עוד יגדל העוון יותר במקום קדוש, כי הוא מזלזל בכבוד

משל ונמשל

נטל את ידיו, בירך ובצע על הפת, אכל את ה"כזית" הראשון ואחר כך אמר את מזמור כ"ג בתהילים: "ה' רועי לא אחסר". בינתיים הגישה אשתו את הדג, שכבר התבשל, לשולחן. אך החפץ חיים לא שת ליבו, והמשיך באכילת הלחם כאילו אין דבר אחר על השולחן. בנו ר' לייב, חשש אולי לא הרגיש אביו שהניחו לפניו דג, וקירב את הצלחת אליו, אך החפץ חיים הסיט את הצלחת מלפניו והמשיך באכילת הלחם בלבד. הבין ר' לייב, כי לא דבר ריק הוא, נכנס למטבח וביקש מאמו שתספר את כל מאורעות הדג הידועים לה. סיפרה לו דברים כהווייתם, שהדג היה גדול מדי, והיא קנתה אותו בשותפות עם שכנה והשכנה עדיין לא הגיע, ולכן חילקה את הדג ואת החצי הגדול הותירה לשכנה... עתה הכל ברור ומובין, לחש לעצמו ר' לייב, הלא הלכה פסוקה היא בשולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפין סימן קע"ו סעיף י"ח: "אם לא קבעו זמן לשותפות או שקבעו ונשלם, ובא אחד לחלוק שלא מדעת חברו, חולק בפני שלושה, אפילו הם הדיוטות, בלבד שיהיו נאמנים ויודעים בשומא, ואם חלק בפחות משלושה לא עשה כלום". ודאי שדג שנעשה בו מעשה כזה, אבא אינו יכול לאכול. החלוקה אינה חלוקה, והדג הרי שייך בחלקו עדיין לשכנה. וכי בעל "המשנה ברורה" יכשל בגזל?

סיפור זה מסופר על ידי רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בשנת תרצ"ט ט"ו בשבט ה'תרס"ה (ישיבה יא, ג). קיים ישיבת מיר. ר' יחזקאל הוסיף שעל המשיח נאמר: "והירחו ביראת ה'" (ישיבה יא, ג). קיים חוש ריח רוחני מיוחד שעל פיו ניתן להבחין בעבירות או במצב רוחני. לאנשים שהתעלו מאוד במדרגות הרוחניות קיימת תחושה להכיר פגמים רוחניים או חשש גזל וכדומה.

פעם כשנסע החפץ חיים זצ"ל עם עגלון מראדין, סיפר לו הלה על צרותיו, ושאל: מדוע נגזר על יהודי עני כמוני להתיישר? הרגיעו החפץ חיים ואמר: צדיק ה' בכל דרכיו, אך העגלונים עומדים בפני נסיונות וכשלונות משלהם. לפעמים הם מסכמים עם אנשים על מחיר נסיעה והובלה, ולבסוף הם דורשים הוספה. או בנוסעם בדרך, הם חוטפים תבן משדות אחרים, או משלחים סוסיהם לרעות במרעה של אחרים. לפיכך עליך להרהר יפה אם לא נכשלת בזה טען העגלון: רבי, אם כן מדוע נגנבה פרוותך בחורף האחרון בתחנת הרכבת? נאנח החפץ חיים והשיב: סבור אתה שאני צדיק גמור, לדאבונך לא כן הוא, אף לי כשלונות משלי. עוסק אני בהדפסת ספרי, לפעמים מזדמן בספר דף קרוע או מחוק, או שחסר לגמרי. אומנם זהיר אני להגיע תחילה כל ספר וספר, ברם אדם הוא רק אדם, אי אפשר להשמר לחלוטין. ודא עקא, הקונים מתביישים לתבוע זאת ממני - אך בליבם פנימה מקפידים המה, ואם כן, מה לך להתפלא שגם אני נענשתי..

מסופר על אשתו של החפץ חיים שקנתה בשותפות עם שכנה דג גדול. הן סיכמו ביניהן שהשכנה תכנס לביתה והן תחלקנה את הדג ביניהן. שעת הצהרים כבר הגיעה, אך השכנה טרם נכנסה. אשת החפץ חיים ניגשת תכופות לחלון, כי הגיעה העת לבשל. אך השכנה אחרו פעמיה לבוא. בראותה כי השעה מאוחרת חילקה אשת החפץ חיים את הדג לבדה. את החצי הגדול שמרה עבור שכנתה ואת הקטן נטלה לעצמה. הכניסה אותו לסיר ומיהרה לבשלו. החפץ חיים זצ"ל

להצלחת כל התורמים והמסייעים לעלון

לעילוי נשמת האיש היקר והחשוב אבי אנז'ור קזר בן שלמה ופרידה ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת האיש היקר והחשוב מנחם הרבנים ר' חיים אברהם בן נזירה ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת האיש היקר המזוכך ביסורים עזרא בן גוהר ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת האשה החשובה המזוככת ביסורים פרידה בת סלימה ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת האשה החשובה המזוככת ביסורים שושנה פריחה בת סלימה ת.נ.צ.ב.ה

רוצה להיות ממזכי הרבים ולהפיץ את העלון? 052-7647449

להקדשות לתרומות ולכל עניני העלון אפשר לפנות לטלפון: 052-7647449 ניתן לתרום להוצאות העלון ולפעילויות המוסדות גם דרך נדרים פלוס" מכל רחבי הארץ למעוניינים שהעלון ישלח בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com כתובתנו: מפרץ שלמה 100 חולון

